

การอ่านและหนังสือพิมพ์

ความหมายของการอ่าน

ในยุคปัจจุบัน การอ่านมีความสำคัญต่อชีวิตของมนุษย์เรามาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโลกที่มีความเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอทั้งทางด้านวัตถุ วิทยาการ เทคโนโลยี และความคิด ฯลฯ จึงจำเป็นที่มนุษย์ในยุคนี้ควรต้องสนใจการอ่าน และปฏิบัติกรอ่านให้เป็นกิจวัตรประจำวัน เพื่อให้สามารถติดตามความเคลื่อนไหว ความก้าวหน้า และเหตุการณ์ต่าง ๆ ทั่วโลก ทันท่วงที เหตุการณ์ พฤติกรรมการอ่านเป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้ว แต่สำหรับความหมายของการอ่านนั้น กำหนดได้ไม่ง่ายนัก อย่างไรก็ตาม ก็มีผู้ให้คำจำกัดความไว้แตกต่างกันพอที่จะรวบรวมได้ดังนี้ คือ

อัลเฟรด สเตฟเฟอร์ (Alfred Stefferud) ได้ให้นิยามการอ่านไว้อย่างสั้น ๆ ว่า เป็นการกระทำทางจิตใจที่ผู้อ่านยอมรับความหมายจากความคิดเห็นของบุคคลอื่น^๑

จอร์จ ดี สเปนซ์ และพอล ซี เบอร์ก (George D. Spache and Paul C. Berg) กล่าวว่า การอ่านเป็นการผสมผสานระหว่างทักษะหลายชนิด เพื่อสร้างความเข้าใจ โดยเป็นไปตามจุดประสงค์ ความต้องการและวิธีการของผู้อ่าน^๒

---

^๑Alfred Stefferud, The Wonderful World of Book (Boston: Houghton Mifflin, 1953), p. 84.

^๒George D. Spache and Paul C. Berg, The Art of Efficient Reading (New York: Macmillan Co., 1955), pp. 3-4.

เอ็ดการ์ เดล (Edgar Dale) ให้ความหมายว่า การอ่าน หมายถึง กระบวนการค้นหาความหมายจากสิ่งพิมพ์ เป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ของผู้อ่าน การอ่านไม่ได้หมายความว่าเฉพาะการมองผ่านแต่ละประโยค หรือแต่ละย่อหน้าเท่านั้น แต่ผู้อ่านต้องเข้าใจในความคิดเรื่องนั้น ๆ ด้วย^๑

พอล ดี ลีดี้ (Paul D. Leedy) กล่าวไว้ยกอย่างหนึ่งว่า การอ่าน คือ การรวบรวมความคิด และตีความหมาย ตลอดจนประเมินค่าความคิดเหล่านั้นที่ปรากฏอยู่ตามสิ่งพิมพ์แต่ละหน้า^๒

รูธ ทูซ (Ruth Tooze) ได้กำหนดนิยามของการอ่านไว้ ๑๗ อย่าง แต่ที่สำคัญกล่าวคือ

๑. การอ่าน คือ แหล่งทรัพยากรสำหรับการดำรงชีวิตอยู่และการเรียนรู้ที่สมบูรณ์
๒. การอ่าน คือ การก่อให้เกิดความจรรโลงใจ และจิตใจที่ดี
๓. การอ่านเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดในด้านศิลปเกี่ยวกับภาษาศาสตร์ ซึ่งมี ๔ ประการ คือ การฟัง การพูด การเขียน และการอ่าน
๔. การอ่านเป็นการช่วยส่งเสริมตัวเองให้สัมพันธ์กับเด็ก การอ่านหนังสือต้องเป็นการปรับปรุง ช่วยให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ได้อย่างสมบูรณ์ โดยอาศัยหนังสือที่ไดพบเห็น
๕. การอ่านเป็นการส่งเสริมอารมณ์ของคนแต่ละคนให้สัมพันธ์กับโลก เป็นการปรับปรุงตนเองให้เข้ากับผู้อื่นได้^๓

^๑Edgar Dale, "Reading and Related Media," in Adult Reading, The Fifty-Fifty Yearbook of the National Society of the Study of Education Part II, ed. Nelson B. Henry (Chicago: University of Chicago Press, 1956), p. 89.

^๒Paul D. Leedy, Improve Your Reading (New York: McGraw-Hill Book Co., 1956), p. 3.

^๓Ruth Tooze, Your Children Want to Read (Englewood Cliffs, N. J.: Prentice-Hall, 1957), pp. 9-10.

มอร์ติเมอร์ เจ แอดเลอร์ (Mortimer J. Adler) กล่าวว่า การอ่าน หมายถึง กระบวนการตีความหมายหรือสร้างความเข้าใจจากตัวอักษรหรือสัญลักษณ์อื่น ๆ ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจมากขึ้น กระบวนการต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดความเข้าใจนี้ เรียกว่า ศิลปะในการอ่าน^๑

เบอร์นาร์ด ไอ ชมิทท์ (Bernard I. Schmidt) ได้ให้ความหมายของการอ่าน อีกอย่างหนึ่งว่า เป็นกระบวนการที่ซับซ้อนยุ่งยาก ยังไม่มีความหมายที่แน่นอน อาจเรียกได้ว่าทุกสิ่งทุกอย่างจากคำที่จำได้ไปสู่ความนึกคิดต่าง ๆ การอ่านของแต่ละบุคคลย่อมแตกต่างกันออกไปตามสภาพร่างกาย สติปัญญา และอารมณ์ ในการอ่านข้อความเหมือนกัน บุคคลสองคนมีความคิดไม่เหมือนกัน^๒

เฮช. ที. ฟิลเลอร์ (H. T. Fillmer) ก็ได้ให้ความหมายของการอ่าน หมายถึง การตีความสัญลักษณ์ ซึ่งใช้แทนเสียงและความคิดออกมาเป็นความคิด^๓ หมายความว่า สัญลักษณ์ คือ ภาษาเขียนนั้นไม่ได้เป็นวัตถุหรือความคิด ในตัวของมันเอง เป็นแต่สิ่งใช้แทนเท่านั้น บทนิยามนี้มีความหมายทำนองเดียวกับความหมายของการอ่านที่เฮเลน จูเนแมน (Helen Juneman) อธิบายไว้ใน "The Claremont Concept of Reading" ว่า การอ่าน เป็นกระบวนการตอบสนองอย่างพิถีพิถัน การอ่านเป็นกระบวนการของการปรับตัว บุคคลปรับตัวเข้ากับสถานการณ์หรือสิ่งแวดล้อมได้ดีเพียงใด ย่อมกล่าวได้ว่า บุคคลนั้นมีการอ่านที่มากเพียงนั้น โดยสรุปก็คือ เมื่อใดที่มนุษย์ตอบสนองต่อสิ่งเร้าทุกชนิด (มนุษย์

^๑Mortimer J. Adler, How to Read a Book (New York: Simon and Schuster, 1959), p. 27.

^๒Bernard I. Schmidt, Robert Cosgrove, and George B. Schick, Developing Reading Proficiency (Columbus, Ohio: Charles E. Merrill Publishing, 1971), p. 1.

^๓H. T. Fillmer, "Reading," Encyclopedia Americana 23 (1973): 248.

ตอบสนองต่อสิ่งเร้าโดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้แก่ ประสาทสัมผัสทางตา ทางหู ทางจมูก ทางลิ้น และการสัมผัสทางกาย) เมื่อนั้นก็เกิดการอ่านขึ้นแล้ว การอ่านจึงกินความกว้างกว่าการอ่านหนังสือ ซึ่งใช้ประสาทสัมผัสทางตาแต่เพียงอย่างเดียว และเนื่องจากมนุษย์ใช้สัญลักษณ์แทนความคิด การอ่านให้เข้าใจจึงขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของผู้อ่านด้วย ผู้อ่านจะต้องใช้ความคิด เพื่อโยงสัญลักษณ์ที่อ่านเข้ากับประสบการณ์เดิมของคน แล้วตีความหมายออกมาเป็นความคิด ความรู้^๑ ประสบการณ์เดิมนั้น เป็นได้ทั้งประสบการณ์ตรง (Direct experience) คือการได้มีปฏิริยาตอบโต้ (interact) โดยการใช้ประสาทสัมผัสกับสิ่งนั้นโดยตรง และเป็นได้ทั้งประสบการณ์แทน (Vicarious experience) คือการได้ฟังได้เห็นจากสื่อ (Media) ต่าง ๆ โดยไม่ได้มีปฏิริยาตอบโต้กับสิ่งนั้น ๆ โดยตรง

-พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้จัดคำ "การอ่าน" นี้ไว้ที่คำ "อ่าน" เป็นคำกริยา หมายความว่า "ว่าตามตัวหนังสือ, ดูหรือเข้าใจความจากตัวหนังสือ: สังเกตหรือพิจารณาดูเพื่อให้เข้าใจ. ก. คึก, นับ (ไทยเดิม)";^๒

ฉวีลักษณ์ บุณยะกาญจน ได้ให้คำนิยามของการอ่านว่า การอ่าน คือ การเก็บรวบรวมความคิดจากสิ่งพิมพ์^๓

จากนิยามของการอ่านตามที่กล่าวมาพอจะสรุปได้ว่า การอ่าน คือ กระบวนการค้นหาความหมาย หรือความเข้าใจจากตัวอักษร และสัญลักษณ์อื่น ๆ ที่ใช้แทนความคิด เพื่อ

^๑Helen Juneman, "The Claremont Concept of Reading," in Mass Communiton: A Reading Process; Sixteen Yearbook (Claremont, Calif.: Claremont Colleges Curriculum Lobaratory, 1951), p. 3.

^๒พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๓, พิมพ์ครั้งที่ ๑๐. (พระนคร: ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๑๓), หน้า ๑๐๒๑-๑๐๒๒.

^๓ฉวีลักษณ์ บุณยะกาญจน, การอ่านและการพิจารณาหนังสือ, พิมพ์ครั้งที่ ๒. (กรุงเทพมหานคร: สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย, ๒๕๒๓), หน้า ๑.

เพิ่มพูนประสบการณ์ของผู้อ่าน ซึ่งการอ่านให้เข้าใจขึ้นอยู่กับประสบการณ์เดิมของผู้อ่านด้วย การอ่านไม่ใช่การมองผ่านประโยคแต่ละประโยค หรือย่อหน้าแต่ละย่อหน้าเท่านั้น แต่เป็นการรวบรวมการตีความหมาย และการประเมินความเห็นเหล่านั้น กระบวนการที่ก่อให้เกิดความเข้าใจเป็นการผสมผสานระหว่างทักษะหลายชนิด เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ความต้องการ และวิธีการของผู้อ่าน เรียกกันว่า ศิลปะในการอ่าน การอ่านของแต่ละบุคคลย่อมแตกต่างกันออกไปตามสภาพร่างกาย สติปัญญา และอารมณ์ การอ่านถือว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดในด้านศิลปะเกี่ยวกับภาษาศาสตร์

ความสำคัญของการอ่าน

เซอร์ ฟรานซิส เบคอน (Sir Francis Bacon) นักปรัชญาเมธี ชาวอังกฤษ ผู้หนึ่งได้กล่าวว่า "การอ่านทำให้คนเป็นคนโดยสมบูรณ์" (Reading maketh a fullman)^๑ การอ่าน นับว่ามีความสำคัญ และเป็นสิ่งจำเป็นซึ่งให้ประโยชน์แก่มนุษย์มาก ทุกด้านและทุกโอกาส ทั้งในด้านการศึกษาหาคำความรู้ การประกอบอาชีพและการพักผ่อนหย่อนใจ การอ่านจะช่วยส่งเสริมความรู้ความคิดของคนเราให้เพิ่มพูนยิ่งขึ้น ความสำคัญต่อการศึกษานี้ โดยเฉพาะในการศึกษาระดับอุดมศึกษานั้น การอ่านนับว่าเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง นักศึกษามักจะต้องค้นคว้าเรื่องราวจากเอกสารและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เป็นประจำ เพราะเป็นแหล่งบันทึกวิชาความรู้ในอดีต วัสดุการอ่านสามารถเลือกได้ตามความต้องการและสามารถอ่านซ้ำให้เข้าใจได้ ดังนั้น ปรากฏว่า ความสำเร็จทางการศึกษามักจะขึ้นอยู่กับความสามารถในการ

^๑Francis Bacon, "Reading," in The Home Book of Quotations Classical and Modern (New York: Dodd, Mead & Co 1967), p. 1674.

อ่าน ซึ่งรวมถึงขอบเขตและลักษณะการอ่านด้วย^๑ ความสามารถในการอ่านของนักศึกษา จะส่งเสริมประสิทธิภาพในการเขียนและการพูดต่อมา^๒

นอกจากการศึกษาในมหาวิทยาลัยแล้ว การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองก็สำคัญมาก เพราะ ความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ การอ่านจึงถือเป็นวิชาการศึกษา อย่างหนึ่ง นอกจากนี้การอ่านยังช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์ด้วย ประสบการณ์บางอย่างผู้อ่าน ไม่อาจจะพบได้ในชีวิตจริง เพราะมีอุปสรรคเรื่องเวลา กำลังเงิน และความสามารถ^๓ โดยเฉพาะสังคมในปัจจุบันนี้ การอ่านมีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตมาก ขณะที่เหตุการณ์บ้าน เมืองกำลังผันแปรไปอย่างรวดเร็ว การศึกษาค้นคว้าคิดเห็นหลาย ๆ ด้านก่อนการตัดสินใจ อย่างใดอย่างหนึ่งเป็นสิ่งจำเป็นมาก^๔ ดังนั้นอาจจะกล่าวได้ว่า การเรียนรู้ของมนุษย์ขึ้นอยู่กับความสามารถในการตีความหมายสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ อย่างถูกต้องมากที่สุด^๕

---

^๑Paul A. Witty, "Current Role and Effectiveness of Reading among Youth, " in Reading in the High School and College, The Forty-Seventh Yearbook of the National Society for the Study of Education Part II, ed. Nelson B. Henry (Chicago: University of Chicago Press, 1948), p. 9.

^๒Ruth Strang, Constance M. McCullough, and Arthur E. Traxler, The Improvement of Reading, 4th ed. (New York: McGraw-Hill Book Co., 1967), p. 130.

^๓Stefferd, The Wonderful World of Book, pp. 83-84.

^๔Witty, "Current Role and Effectiveness of Reading among Youth," pp. 1-3.

^๕Strang, McCullough, and Traxler, The Improvement of Reading, p. 4.

ความสำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ การอ่านหนังสือช่วยส่งเสริมสุขภาพจิตของผู้อ่านและผู้เขียนให้ดีขึ้น หนังสือเป็นสื่อกลางระหว่างผู้แต่งและผู้อ่านช่วยให้ผู้อ่านเกิดสติปัญญา มีความรู้กว้างขวาง เข้าใจตนเอง ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียด ความวิตกกังวล ช่วยควบคุมสติอารมณ์และมีทัศนคติที่ถูกต้อง ขณะเดียวกันก็ทำให้ผู้เขียนเกิดความรู้สึกดีด้วย^๑

เพื่อการอ่านช่วยให้พลเมืองของชาติซึ่งถือเป็นทรัพยากรสำคัญที่สุด มีประสิทธิภาพ ประเทศชาติก็จะพัฒนาตามไปด้วย โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา เช่น ประเทศไทย หนังสือและวัสดุสำหรับการอ่านมีบทบาทสำคัญไม่เพียงแก่ประกอบการศึกษาเท่านั้น แต่มีความสำคัญในการพัฒนาสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจของประเทศอีกด้วย^๒ นอกจากนี้การอ่านก็เป็นเครื่องมือแสวงหาความเพลิดเพลิน การพักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งการพักผ่อนหย่อนใจนี้ก็มีควมสำคัญมากต่อชีวิตมนุษย์เช่นกัน

จุดมุ่งหมายของการอ่าน

จุดมุ่งหมายของการอ่าน เป็น เรื่องที่สัมพันธ์กับความสำคัญของการอ่านมาก แต่ความสำคัญของการอ่านที่มีต่อบุคคลแต่ละคนไม่เหมือนกัน ซึ่งจะแตกต่างกันตามวัย เพศ อาชีพ ความสนใจ และวัสดุการอ่าน จุดมุ่งหมายของการอ่านที่สำคัญ ๆ มีดังนี้ คือ

๑. เพื่อให้ทราบเรื่องราวเหตุการณ์ต่าง ๆ
๒. เพื่อความรื่นเริงบันเทิงใจ
๓. เพื่อให้ทราบถึงประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโลกนี้
๔. เพื่อทราบเรื่องราวชีวิตประวัติบุคคลสำคัญต่าง ๆ
๕. เพื่อทราบถึงแนวความคิดอ่านของบุคคลในแต่ละยุค

^๑เจริญ วัฒนสุชาติ, "สุขภาพจิตและหนังสือ," วารสารห้องสมุด ๑๐ (กันยายน-ตุลาคม ๒๕๐๙): ๒๖๙-๒๗๓.

^๒สุทธิลักษณ์ อัมพันวงศ์, "บทบาทของหนังสือและห้องสมุดในการพัฒนาประเทศ บทบรรณาธิการพิเศษ," วารสารห้องสมุด ๑๐ (กันยายน-ตุลาคม ๒๕๐๙): ๒๘๓-๒๘๘.

๖. เพื่อเรียนรู้ถึงทัศนคติต่าง ๆ
๗. เพื่อให้เกิดแนวความคิดอ่านแก่ตนเอง
๘. เพื่อให้เข้าใจปัญหาทางนาชนิดในโลกปัจจุบัน
๙. เพื่อให้รู้ผิดรู้ถูก
๑๐. เพื่อให้ก้าวหน้าในอาชีพ
๑๑. เพื่อแก้ปัญหบางประการที่ผู้อ่านต้องการทราบ
๑๒. เพื่อช่วยให้เกิดการลงมือกระทำงาน

หากจุดมุ่งหมายของการอ่านที่สำคัญ ๆ สำหรับนักศึกษานั้น ก็พอจะจำแนกได้ดังนี้ คือ

๑. เพื่อทราบเรื่องราวและเหตุการณ์ต่าง ๆ การอ่านนับว่าให้รายละเอียดมากกว่าการสื่อสารชนิดอื่น เช่น วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น ประสบการณ์ต่าง ๆ นอกจากจะให้ข้อคิดเห็น บางครั้งยังให้ความเพลิดเพลินด้วย เรื่องราวชีวิตประวัติบุคคลสำคัญเป็นอุดมการณ์ของชีวิตอย่างดี นอกจากนี้ผู้ที่จะดำรงชีวิตได้อย่างฉลาดในโลกปัจจุบัน ซึ่งเต็มไปด้วยปัญหาต่าง ๆ ควรอ่านเพื่อศึกษาปัญหาต่าง ๆ แทบทุกด้าน

๒. เพื่อให้เกิดแนวความคิด ก่อนการศึกษาค้นคว้า เรื่องหนึ่งเรื่องใด นักศึกษาจำเป็นต้องติดตามเรื่องนั้น ซึ่งมีผู้ศึกษาไว้แล้วในอดีต แนวความคิดต่าง ๆ ไม่ว่าจะทางการเมือง การปกครอง วิทยาศาสตร์ ศิลป หรือด้านอื่น ๆ บุคคลสมัยต่าง ๆ ย่อมพยายามทำให้อะไรที่ดีที่สุดในสมัยของตน เพื่อเป็นแนวทางในอนาคต ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางให้บังเกิดความคิดอ่านของตนเองก่อนที่จะกระทำการนั้น นับว่าเป็นพฤติกรรมที่ถูกต้อง เพราะบุคคลประเภทนี้มักจะกระทำได้อย่างเหมาะสมที่สุด ดีที่สุด และเป็นประโยชน์ที่สุดด้วย

๓. เพื่อความรื่นเริงบันเทิงใจ เป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญอย่างหนึ่ง เพราะช่วยผ่อนคลายอารมณ์ตึงเครียด วรรณกรรมที่สนองความต้องการด้านนี้สำหรับบุคคลแต่ละคนย่อมแตกต่างกัน อย่างไรก็ตามเรื่องนั้น ๆ ควรช่วยให้ผู้อ่านได้รับรสวรรณกรรมนั้น ๆ และความบันเทิงใจ นอกจากนี้ ความซาบซึ้ง อ่อนหวาน ยังทำให้สุขภาพจิตสมบูรณ์เต็มเปี่ยมไปด้วย

อารมณ์สุขอีกด้วย^๑

วิธีการอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ

ในการอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ นักศึกษาจะต้องรู้จักเลือกวัสดุการอ่านอย่างฉลาด อ่านอย่างมีนิจติเคราะห์ คือความหมายอย่างสมเหตุสมผล แสดงความคิดเห็นของตนเอง รู้จักปรับอัตราในการอ่าน และเลือกวิธีการอ่านได้สอดคล้องกับวัสดุการอ่านชนิดต่าง ๆ และจุดประสงค์แต่ละครั้ง^๒ วิธีการอ่านอย่างมีประสิทธิภาพพอจะจำแนกออกได้ดังนี้ คือ

๑. การอ่านอย่างละเอียด (Intensive Reading) หมายถึง การอ่านอย่างค่อนข้างช้า ระมัดระวัง และให้ความสนใจในรายละเอียดมาก วิธีการอ่าน คือ ในขั้นแรกสำรวจหนังสือวัสดุการอ่านนั้น ๆ เพื่อให้ได้แนวความคิดอย่างกว้าง ๆ โดยพิจารณาชื่อเรื่อง สารบัญ คำนำ ย่อหน้านำ ย่อหน้าสรุป คำถามตอนท้าย หัวเรื่องใหญ่ และหัวเรื่องย่อย ตัวพิมพ์เอน กราฟ และดัชนี^๓ นอกจากนี้ ถ้าจะอ่านให้ละเอียดในย่อหน้าแต่ละย่อหน้าให้ดูประโยคใจความสำคัญ (Topic Sentences) รวมทั้งประโยคแรกและประโยคสุดท้ายของแต่ละย่อหน้าด้วย การอ่านเช่นนี้ไม่ใช่การอ่านอย่างรวดเร็วแต่เพียงอย่างเดียว แต่ต้องอ่านด้วยความรอบคอบ เพื่อให้เกิดจุดประสงค์ในการอ่านอย่างแจ่มชัด จากนั้นจะต้องดูการวางโครงเรื่อง ตามปกติจะดูจากหัวเรื่องใหญ่และหัวเรื่องย่อย โครงเรื่องนี้มีประโยชน์ในการทบทวนจุดประสงค์ และเป็นคู่มือในการเตรียมตัวสอน

^๑รสา วงศ์ยังอยู่, "เหตุใดคนจึงต้องอ่านหนังสือ," วารสารห้องสมุด

๑๐ (กันยายน-ตุลาคม ๒๕๐๙): ๒๘๙-๒๙๕.

^๒Strang, McCullough, and Traxler, The Improvement of Reading, p. 130.

^๓Joseph P. Canavan and William O. Heckman, The Way to Reading Improvement (Boston: Allyn and Bacon, 1969), p. 85.

ของนักศึกษา ต่อไปพยายามตั้งคำถามให้ตรงกับจุดประสงค์เฉพาะ แล้วอ่านอย่างละเอียด โดยอ่านเทียบทุกตัวอักษร พยายามหาทั้งความคิดหลักและรายละเอียด สรุปใจความสำคัญ ออกมาเป็นภาษาของผู้อ่านเอง จะอ่านซ้ำเฉพาะบางบทหรือบางตอนที่ไม่าเข้าใจเท่านั้น^๑ ซึ่งการอ่านชนิดนี้มีประโยชน์ต่อการอ่านข้อความที่มีรายละเอียดมาก เช่น บทความทางวิชาการ ตำราเรียน ทั้งทางด้านวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และวรรณคดีบางประเภท^๒

๒. การอ่านอย่างตติวิเคราะห (Critical Reading) เป็นการอ่านอย่างละเอียดเช่นเดียวกัน แต่แตกต่างจากการอ่านแบบแรก นอกจากผู้อ่านจะเข้าใจข้อมูลต่าง ๆ แล้ว ต้องสามารถวิเคราะห์ความคิดเห็นได้อย่างมีเหตุผลด้วย ความสามารถในการอ่านแบบนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ พื้นความรู้ในการอ่านของผู้อ่าน และการฝึกฝนมากกว่า ความฉลาด วย และความรู้เรื่องนั้น ๆ ของผู้อ่าน การอ่านแบบนี้ ในตอนแรก ผู้อ่านควร จะสำรวจวัตถุประสงค์การอ่าน โดยคำนึงถึงความถูกต้องและความน่าเชื่อถือ ผู้อ่านจะต้องเข้าใจ จุดประสงค์ของผู้แต่ง สามารถแยกข้อคิดเห็น และข้อเท็จจริงออกจากกันพร้อมกับติดตามไปด้วย สุดท้ายคือสรุปผลการวิเคราะห์ทั้งหมดออกมา^๓ และควรจะเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์การอ่านอื่น ๆ ในเรื่องเดียวกัน^๔ การอ่านแบบนี้ช่วยให้ผู้อ่านได้ประโยชน์จากการอ่านมากที่สุด เพราะนักอ่านที่ดีควรเป็นนักวิจารณ์และเป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์ด้วย โดยปราศจากความลำเอียงหรืออคติ มีประโยชน์ต่อการอ่านวรรณกรรมทางสังคมศาสตร์ และวรรณคดีมากกว่าทางด้านวิทยาศาสตร์ โดยเฉพาะบทความทางวิชาการที่มีความคิดเห็นขัดแย้งกัน เช่น

^๑George D. Spache and Paul C. Berg, the Art of Efficient Reading, pp. 30-32.

^๒Miles A. Tinker, Base for Effective Reading (Minneapolis: University of Minnesota Press, 1966), p. 46.

^๓George D. Spache, Toward Better Reading (Champaign, Ill.: Garrard Publishing, 1966), pp. 82-91.

^๔Adler, How to Read a Book, p. 217.

ประวัติศาสตร์ จิตวิทยา เศรษฐศาสตร์ กฎหมาย รวมทั้งการอ่านข่าว บทความ และโฆษณาในหนังสือพิมพ์และวารสาร ซึ่งต้องใช้ความรอบคอบและพิถีพิถัน การอ่านอย่างมีวิจารณญาณจึงจำเป็นอย่างยิ่งต่อการอ่านของผู้ใหญ่^๑

๓. การอ่านอย่างรวดเร็ว (Rapid Reading) แบ่งออกเป็น ๓ ประเภท คือ

ก. การอ่านโดยพิจารณากลุ่มความคิด (Reading by Thought Units)

จุดประสงค์ในการอ่าน คือ เพื่อเข้าใจความคิดและรายละเอียดอย่างง่าย ๆ แทนที่จะอ่านข้อความทุกคำ ก็อ่านเฉพาะข้อความที่ให้ความคิดเห็น (Idea Groups) เท่านั้น เพื่อช่วยให้เข้าใจเรื่องราวอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะเรื่องที่คุณผู้อ่านมีความรู้เป็นพื้นฐานอยู่บ้าง จะทำให้เข้าใจได้เร็วขึ้น การฝึกหัดอ่านบทความสั้น ๆ จะช่วยมาก การอ่านเช่นนี้เหมาะในการอ่านเรื่องบันเทิง เช่น นวนิยาย บทความในหนังสือพิมพ์ หรือวารสารบันเทิง รวมถึงการอ่านวรรณคดี และเรื่องทางสังคมศาสตร์ บางครั้ง^๒

ข. การอ่านอย่างข้าม ๆ เพื่อจับใจความ (Skimming) ประหยัดเวลาในการอ่าน เพราะต้องการเพียงใจความกว้าง ๆ ไม่ใช่รายละเอียดทั้งหมด การอ่านประเภทนี้ใช้ได้กับการอ่านบทความในหนังสือพิมพ์ วารสาร หนังสือ ซึ่งอ่านเฉพาะบางส่วนหรือห้วงเล่มก็ได้ ในการอ่านหนังสือเล่มให้พิจารณาส่วนสำคัญ ๓ ตอน คือ หัวเรื่อง ความคิดหลัก และคำเชื่อม ส่วนการอ่านบทความ วารสาร ให้อ่านย่อหน้าสุดท้ายอย่างรวดเร็ว ๆ ถ้าบทความนั้นสั้น ถ้าบทความยาวจะอ่านย่อหน้าแรกหรือบทนำ หรืออ่านประโยคแรกของทุกย่อหน้า และถ้าจะให้ละเอียด การอ่านประโยคสุดท้ายของย่อหน้าหลัง ๆ ด้วย การอ่านแบบนี้เหมาะกับการอ่านสิ่งพิมพ์ยังไม่คุ้นเคย เช่น การเลือกหนังสือจากห้องสมุด เป็นต้น

ค. การอ่านอย่างรวดเร็วเพื่อค้นหาคำตอบ (Scanning) มีจุดประสงค์เพื่อค้นหาคำตอบอย่างรวดเร็ว คำตอบที่ได้ อาจจะเป็นเพียงชื่อบุคคล ชื่อสถานที่ วันที่ หรือ

^๑Schmidt, Cosgrove, and Schiek, Developing Reading Proficiency, pp. 3-4.

^๒Spache and Berg, The Art of Efficient Reading, pp. 85-86.

ข้อความสั้น ๆ ข้อความที่ไม่ต้องการให้มองข้ามเหมือนกับไม่มีความหมาย หากได้ฝึกฝนการอ่านแบบนี้เสมอ จะทำให้ค้นหาคำตอบได้อย่างรวดเร็ว มีประโยชน์ในการค้นหาคำในหนังสือบางประเภท เช่น พจนานุกรม สารานุกรม หนังสือรายปี สมุดโทรศัพท์ ทัชชี และหนังสืออ้างอิงต่าง ๆ^๑

วิธีอ่านหนังสือพิมพ์

วิธีอ่านหนังสือพิมพ์ให้ได้ผลก็อาจจำแนกได้ออกเป็น ๓ แบบ ดังนี้ คือ

๑. การอ่านหนังสือพิมพ์ให้ได้ผลก็ต้องรู้จักองค์ประกอบของหนังสือพิมพ์และเข้าใจวิธีดำเนินการออกของหนังสือพิมพ์ สิ่งพิมพ์ ผู้อ่านยังต้องอ่านอย่างสม่ำเสมออีกด้วย จะอ่านบ้างไม่อ่านบ้างไม่ได้ บางทีเมื่อมีการเสนอข่าวไปแล้ว ก็อาจจะปฏิเสธข่าวในภายหลังก็ได้ การอ่านไม่ติดต่อกันและขาดตอนไปนั้น จะมีผลทำให้ผู้อ่านได้รับความรู้อย่างกะท่อนกะแท้น รู้ไม่จริง รู้ไม่ตลอด ไม่มีอะไรที่จะเป็นอันตรายร้ายกาจเท่ากับการรู้อย่างครึ่ง ๆ กลาง ๆ

๒. วิธีอ่านอีกอย่างหนึ่งก็คือ อ่านอย่างฉินิจพิเคราะห์ ทำใจให้เป็นกลางซัดอกดี ตั้งข้อรังเกียจ หรือหมิ่นประมาทไว้ล่วงหน้า อย่าฟังเชื่ออย่างงมงายและรวดเร็ว และอย่าปฏิเสธขัดแย้งอย่างรุนแรง และกะทันหันแต่จงใช้ความสุ่มรอบคอบในการพิจารณาข่าวคราวและข้อเขียนต่าง ๆ อย่าฟังตื่นเต้นตกใจ อย่าเชื่ออย่างงมงาย

๓. การเปรียบเทียบแหล่งข่าวคือ เมื่ออ่านข่าวต่าง ๆ แล้วควรนำข่าวนี้มาออกเทียบแลกเปลี่ยนกับเพื่อนฝูง เพื่อทดสอบความเข้าใจ ศีลจรรยาบรรณของสิ่งที่รู้ ขยายทัศนะให้กว้างขวางขึ้น^๒

องค์ประกอบของหนังสือพิมพ์รายวัน

ได้มีผู้พยายามแบ่งเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ไว้หลายรูปแบบด้วยกัน กล่าวคือ จูเลียน อาดัมส์ (Julian Adams) ได้แบ่งเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ไว้ ๓ ประการ ดังนี้

^๑Spache, Toward Better Reading, p. 251.

^๒จรัสอักษรย์ บุญยะกาญจน, การอ่านและการพิจารณาหนังสือ, หน้า ๑๐-๑๑.

๑. ประเภทข่าว จำแนกตามแหล่งที่มาของข่าวได้แก่ข่าวที่รับจากเครื่องโทรพิมพ์
ข่าวภายในประเทศ หรือท้องถิ่น ข่าวพิเศษประจำหน้าในฉบับ

๑.๑ ข่าวที่รับมาจากเครื่องโทรพิมพ์ ได้แก่ ข่าวต่างประเทศ ซึ่งมีเนื้อหา
สำคัญ ๆ เกี่ยวกับสงคราม ความสูญเสีย และภัยพิบัติ เป็นต้น

๑.๒ ข่าวภายในประเทศ หรือท้องถิ่น ได้แก่ ข่าวที่เกิดขึ้นในทันทีที่หนังสือพิมพ์
นั้นออกจำหน่าย หรือข่าวที่เกิดขึ้นในประเทศนั้น ๆ

๑.๓ ข่าวพิเศษประจำหน้าในฉบับ จำแนกเป็นข่าวสังคม ข่าวสตรี ข่าว
ธุรกิจ ข่าวบันเทิง ข่าวกีฬา และเบ็ดเตล็ด เช่น สถิติต่าง ๆ ซึ่งหนังสือพิมพ์มักจะให้
เนื้อที่สำหรับข่าวเบ็ดเตล็ดประเภทนี้เพียงเล็กน้อยเท่านั้น

๑.๔ ข่าวสังคมและสตรี จะมีเนื้อหาเกี่ยวกับการแต่งงาน งานเลี้ยง
สโมสร แฟชั่นโชว์ โภชนาการ มักจะพิมพ์แยกในหน้าต่างหากไม่ปะปนกับคอลัมน์อื่น ๆ
หรือคอลัมน์ข่าวในประเทศ

๑.๕ ข่าวธุรกิจ เป็นข่าวทางเศรษฐกิจ และอุตสาหกรรม ตลาดหุ้น
กระแสการเงิน ภาษี ราคาสินค้า และผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ

๑.๖ ข่าวบันเทิง ได้แก่ ข่าวเกี่ยวกับการบันเทิง และบุคคลในวงการ
บันเทิง ภาพยนตร์ โทรทัศน์ วิทยุ รายการแสดงศิลปะ ดนตรี หนังสือ และการ
ท่องเที่ยว

๑.๗ ข่าวกีฬา ได้แก่ เรื่องและความเคลื่อนไหวทางกีฬา และบุคคลใน
วงการกีฬา

๒. ประเภทที่มีใช้ข่าว ได้แก่ บทบรรณาธิการ คอลัมน์ต่าง ๆ และเบ็ดเตล็ด

๒.๑ บทบรรณาธิการ เป็นบทแสดงความคิดเห็นของหนังสือพิมพ์โดยเฉพาะ
เป็นหัวใจของหนังสือพิมพ์ที่จะแสดงออกซึ่งนโยบาย หรือแนวคิดในทางการเมือง เศรษฐกิจ
สังคม และอื่น ๆ ซึ่งจะช่วยให้ผู้อ่านทราบถึงเข็ม หรือนโยบายของหนังสือพิมพ์ได้

๒.๒ คอลัมน์ ส่วนใหญ่ของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับ จะมีผู้เขียนประจำในเรื่อง
ใดเรื่องหนึ่ง และจะปรากฏในหน้าเดิมทุกวันหนังสือพิมพ์ออกจำหน่าย เนื้อหาจะเป็นความ

คิดเห็นของผู้เขียนคอลัมน์ต่อเรื่องประเภทต่าง ๆ เป็นกรณี ๆ ไป เช่น ภาพยนตร์โทรทัศน์ กีฬา เหตุการณ์บ้านเมือง เป็นต้น

๒.๓ เบ็ดเตล็ดต่าง ๆ ได้แก่ เรื่องขำขัน การ์ตูน ภาพล้อ ปรัชญา เกมส์ จดหมายเปิดผนึกถึงบรรณาธิการ และเรื่องอื่น ๆ ที่มีใจกว้างมุ่งให้ความบันเทิงแก่ผู้อ่าน

๓. โฆษณา จำแนกเป็นโฆษณาขายสินค้าและโฆษณาย่อย หรือประกาศสั้น ๆ ของบริษัท

๓.๑ การโฆษณาขายสินค้า ได้แก่ การขายสินค้าซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ประเภท อาหาร เครื่องนุ่งห่ม และบริการ ซึ่งมีขนาดและจำนวนที่แตกต่างกันมาก ทั้งเป็นที่รู้จักแล้ว และยังไม่เป็นที่รู้จัก

๓.๒ การโฆษณาย่อย จะเป็นเรื่องสั้น ๆ ที่ได้ความชัดเจนเป็นของบริษัท หรือหน่วยงานธุรกิจในท้องถิ่นที่จะประกาศ หรือโฆษณาเป็นครั้งคราว^๑

นิตยกรรมา คัมไพโรจน์ มีความเห็นว่า หนังสือพิมพ์ที่ดี หรือสมบูรณ์แบบจะต้องมี สิ่งต่าง ๆ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของหนังสือพิมพ์ ดังนี้

๑. ข่าว เป็นหัวใจของหนังสือ มักปรากฏอยู่ในหน้าแรกของหนังสือพิมพ์ ประกอบด้วย ข่าวภายในประเทศ ข่าวภายนอกประเทศ ข่าวท้องถิ่น ข่าวสังคม ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวกีฬา ฯลฯ

๒. ภาพ มีความสำคัญและมีคุณค่าอย่างมาก ภาพถ่ายสามารถสร้างความเข้าใจ ให้แก่เราได้เป็นอย่างดีและรวดเร็ว ยิ่งกว่าตัวหนังสือมากจนมีคำกล่าวในวงการที่ใช้ภาพ- ถ่ายกันทั่วไปว่า ภาพถ่ายมีค่าเป็นพันคำคุณค่าของภาพถ่ายพอสรุปได้ คือ

๒.๑ ภาพถ่าย เพิ่มความสวยงามให้แก่หนังสือพิมพ์

๒.๒ ภาพถ่าย ทำให้ผู้อ่านหนังสือพิมพ์เกิดความสนใจในหนังสือพิมพ์มากขึ้น

๒.๓ ภาพถ่าย เพิ่มความหมายให้แก่ตัวหนังสือ

^๑Julian Adams, Press Times, 2d ed. (New York: Prentic-Hall, 1969), p. 33.

๒.๔ ภาพถ่าย เป็นสื่อให้ผู้อ่านได้ทราบข่าวสารและเรื่องราวต่าง ๆ ที่ถ่ายทอดด้วยภาพ เช่น เรื่องที่แสดงด้วยภาพและเรื่องประเภทสารคดีที่มีภาพประกอบ เป็นต้น

๓. โฆษณา เป็นปัจจัยหรือทุนในการดำเนินธุรกิจหนังสือพิมพ์ ซึ่งจะขาดเสียมิได้ โฆษณาอาจจะถูกนำเสนอในรูปของการโฆษณาที่มีภาพประกอบ ใช้ตัวอักษรแปลก ๆ โฆษณาย่อยรวมอยู่ในหน้าเดียวกับโฆษณาอื่น ๆ หรือหน้าอื่น ๆ ของหนังสือพิมพ์ก็ได้ ประกาศของศาล หรือประกาศของทางราชการก็ ถือเป็นโฆษณาย่อยได้อย่างหนึ่ง หนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่จัดเนื้อที่สำหรับโฆษณาประมาณ ๖๐ เปอร์เซ็นต์ หรือ ๕๐ เปอร์เซ็นต์ ของเนื้อที่ทั้งหมดจัดไว้เพื่อการโฆษณา เพราะรายได้ส่วนใหญ่ได้จากแหล่งนี้ ลำพังค่าจำหน่ายหนังสือพิมพ์ทั้งหมดไม่สามารถจะคุ้มค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ได้

๔. บันเทิง มักจะปรากฏในรูปของสารคดี การเสนอบันเทิง เรื่องราว บทความ เรื่องสั้น การ์ตูน ขำขัน งานอดิเรก ตอบปัญหา เพลง กลอนสลับสมอง เป็นต้น

๕. ความคิดเห็น นอกจากข่าวแล้วความคิดเห็นต่าง ๆ มีความสำคัญไม่น้อย เพราะว่าข่าว ภาพ โฆษณา บันเทิงให้ความรู้ความบันเทิงแก่ผู้อ่านเท่านั้น แต่หนังสือพิมพ์จะไม่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ถ้าไม่สามารถตีความหรืออธิบายความหมายของข่าวที่สำคัญ การอธิบายเพิ่มเติมก็ดี การแสดงความคิดเห็นก็ดี จะเป็นการทำให้เข้าใจซึ่งถึงข่าวนั้นได้ดียิ่งขึ้น การแสดงความคิดเห็นและข้อวิจารณ์อาจจะอยู่ในรูปของบทบรรณาธิการ คอลัมน์ตีพิมพ์ วิเคราะห์ วิจารณ์ข่าว เป็นต้น^๑

ส่วนชื่อทัศนะนั้นได้ดัดแปลงจากเกณฑ์ของโตโยฮิโกะ ไอวาชิตะ (Toyohiko Iwashita) ซึ่งเห็นว่าหนังสือพิมพ์ควรประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

^๑นิพนธ์กร คุ้มไพโรจน์, เอกสารประกอบการศึกษาริชา Copy Editing

(พระนคร: คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๔), หน้า ๑.

๑. ข่าวและสาระ (News & Information):

ข่าว : ข่าวทั่วไป ข่าวต่างประเทศ ข่าวต่างจังหวัด ข่าวการเมือง
ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวการศึกษา ข่าวสังคม ข่าวกีฬา ข่าวสตรีและ
แฟชั่น ข่าวบันเทิง

สาระ : ประกาศแจ้งความ (ไม่เสียเงิน ไม่จูงใจ) และบริการประชาชน
(ร้องทุกข์) เช่น รายการกีฬาประจำวัน รายการทีวี รายการมวย
หาญ การรับสมัครและประกาศของทางราชการ การแนะนำ
บุคคลต่าง ๆ (Introduction)

สนเทศ (Guide) : การแนะนำต่าง ๆ เช่น ร้านอาหาร
สถานที่ท่องเที่ยว แฟชั่น หนังสือ การจัดและตกแต่งบ้าน หมอสุด
กนิตศรี การชกมวย แล้วลงความเห็นว่าเป็นใครชนะ ฯลฯ

๒. ความรู้ (Education & Culture):

การสอนต่าง ๆ สุนทรพจน์ บทความหรือบทวิจารณ์ต่าง ๆ คำแนะนำของ
ผู้รู้ และข้อมูลต่าง ๆ บทบรรณาธิการ การ์ตูนการเมือง (วิจารณ์ข่าว)
วิทยาการก้าวหน้า

๓. บันเทิง (Entertainment):

การ์ตูนอ่านเพื่อความเพลิดเพลิน เรื่องอ่านเล่น ความเคลื่อนไหวใน
วงการบันเทิง การวิจารณ์ในวงการบันเทิง ตอบปัญหาเกี่ยวกับดาราดัง
บทกลอนต่าง ๆ

๔. กีฬาและเกมส์ต่าง ๆ (Sports & Quiz Games):

วิเคราะห์ วิจารณ์เกี่ยวกับกีฬา วงการกีฬา การสอนเล่นกีฬา ประวัติกีฬา
ปริศนาอักษรไขว้ เกมส์ต่าง ๆ การแข่งขัน (Competition) เช่น
ประกวดวาดภาพ ฯลฯ

๕. โฆษณา (Advertisement):

โฆษณาสินค้าต่าง ๆ โฆษณาภาพยนตร์

ประกาศแจ้งความ (เสียเงิน จูงใจ): ประกาศณปณกิจ การรับสมัครงาน
ของบริษัทเอกชน ประกาศของหาย^๑

จากทัศนะของอาคัมภ์, นันทริกา คัมไพโรจน์ และเกณฑ์ที่คัดแปลงจาก
โตโยฮิโกะ โอวาฮิตะ จะเห็นได้ว่า ข่าวมีบทบาทสำคัญยิ่งในการดำเนินกิจการหนังสือพิมพ์
และเป็นส่วนประกอบอันเป็นรากฐานในการจัดทำหนังสือพิมพ์ มีผู้ให้ความหมายของข่าวไว้
ต่าง ๆ กัน เช่น ข่าว คือ รายงานเหตุการณ์ข้อเท็จจริง หรือข้อคิดเห็นที่เกิดขึ้น^๒
เกษม ศิริสัมพันธ์ ได้ให้คำนิยามไว้ว่า ข่าว คือ รายงานเหตุการณ์เฉพาะที่เป็นสิ่งที่สนใจ
ของประชาชนเท่านั้น^๓ ส่วนคุณรัฐจวน อินทรกำแหง ได้ให้คำนิยามว่า ข่าว คือ การ
รายงานเหตุการณ์ หรือแจ้งเรื่องราวที่เกิดขึ้นสด ๆ ที่มีความสำคัญต่อชีวิตความเป็นอยู่ของ
ประชาชน หรือที่แปลก น่าสนใจแก่ประชาชน^๔

ประเภทของข่าว

ข่าวสามารถแบ่งได้ตามคุณค่าของเนื้อหาข่าว ๒ ประการ คือ

๑. ข่าวที่ไม่ดึงดูดความสนใจ (Passive News) ส่วนมากได้แก่ข่าวที่ได้รับ
แจ้งมาจากหน่วยประชาสัมพันธ์ของบริษัท องค์กร และหน่วยราชการต่าง ๆ ตลอดจน
ข่าวที่ได้รับจากการจัดประชุม แถลงข่าวของหน่วยงานต่าง ๆ อีกด้วย เนื้อหาของข่าวอาจ

---

^๑สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, "การศึกษามหาวิทยาลัยของสื่อสารมวลชน
ต่อการศึกษาของชาวบ้าน" (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,
๒๕๒๑), หน้า ๗๔.

^๒ประชัน วัลลิโก, หลักการเขียนข่าว (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์, ๒๕๑๖), หน้า ๑๔.

^๓เกษม ศิริสัมพันธ์, "เครื่องสื่อสารมวลชน," ใน คู่มือภาษาไทย (พระนคร:
โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๑๔), หน้า ๒๕๔.

^๔รัฐจวน อินทรกำแหง, การเลือกหนังสือพิมพ์และวารสาร (นครหลวงกรุงเทพ
ธนบุรี: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๑๕), หน้า ๔๔.

จะไม่ก่อให้เกิดความสนใจจากผู้อ่านมากเท่าที่ควร เพราะอาจเคยมีการแถลงข่าว หรือ เคยจัดประชุมมาก่อนแล้วในทางอื่น ๆ

๒. ข่าวที่เร้าความสนใจ (Active News) เป็นข่าวที่นักหนังสือพิมพ์ได้เข้าไปค้นพบด้วยตนเอง แล้วนำมาเปิดเผยต่อผู้อ่าน มีการสอบสวนต้นตอแหล่งข่าวหลาย ๆ ด้านด้วยกัน โดยการสัมภาษณ์เพิ่มเติมจากผู้ให้ทราบ เรื่องราวแต่ปิดบังความจริงเอาไว้บางส่วน นักหนังสือพิมพ์ที่ขี้ขอมจะเสนอข่าวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นให้ประชาชนรับทราบและสะท้อนความต้องการของประชาชนในด้านต่าง ๆ ให้ชนชั้นปกครอง หรือนักการเมืองทราบด้วย มิใช่รายงานข่าวเฉพาะที่ได้รับแจกมาจากหน่วยงานต่าง ๆ เท่านั้น^๑

หาก จะจำแนกข่าวออกตามสาระ ก็จะจำแนกได้ ๒ ประการ กล่าวคือ

๑. ข่าวแข็ง (Hard News) ได้แก่ ข่าวที่ต้องใช้ความคิด ความรู้ และความสนใจพอสมควร เป็นข่าวที่ให้ความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์แก่มวลชน เป็นข่าวที่มีความสำคัญมากเป็นอันดับแรก และจำเป็นต่อชีวิตประจำวัน เช่น เรื่องเกี่ยวกับประชาธิปไตย ครั้งสำคัญ เรื่องเกี่ยวกับการเพิ่มและลดภาษี สสวนการณ์เหล่านี้นับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้อ่านคาดหวังว่าจะอ่านได้จากหนังสือพิมพ์

๒. ข่าวอ่อน (Soft News) เป็นข่าวที่มีความสำคัญเป็นอันดับ ๒ มีเนื้อหาสาระที่ก่อให้เกิดความพอใจแก่ผู้อ่านทันทีหลังจากการอ่าน เรื่องเหล่านั้นแม้จะน่าสนใจ แต่จะนำมาลงหนังสือพิมพ์หรือไม่ก็ได้ ผู้อ่านจะไม่รู้สึกว่าเป็นเรื่องที่ตนสนใจขาดไป^๒

ข่าวบางข่าวอาจเป็นข่าวแข็งสำหรับบางคน แต่เป็นข่าวอ่อนกับอีกคนหนึ่งก็ได้ เช่น ข่าวกีฬาฟุตบอล ผู้นิยมกีฬาฟุตบอลจะถือว่าคอสมัน์เกี่ยวกับกีฬาฟุตบอลเป็นเรื่องสำคัญ

^๑Thomson Foundation, The New Machine (Cardiff, Wales: Thomson Foundation, 1972), pp. 2-3.

^๒Spener Crump, Foundamentals of Journalism (New York: McGraw-Hill Book Co., 1974), pp. 47-48.

จัดเป็นข่าวแข็ง แต่อีกหลายคนอาจจะไม่สนใจเลยก็ได้^๑

ดังนั้น หนังสือพิมพ์ฉบับใดที่มีความประณีตในการเลือกเสนอข่าว ซึ่งมีประโยชน์อย่างแท้จริงแก่ประชาชน ให้ข้อสนเทศ บทวิจารณ์ ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน ก็จะได้รับยกย่องว่าเป็นหนังสือพิมพ์ที่ดี ข่าวจึงเป็นจุดที่สำคัญยิ่งทีเดียวที่ผู้อ่านหนังสือพิมพ์จะแบ่งความสนใจไปเป็นครั้งแรกที่หยิบหนังสือพิมพ์มาอ่าน หนังสือพิมพ์ที่ดีจึงต้องมีขอบเขตกว้างขวางในประเทศ ข่าวท้องถิ่นและเหตุการณ์ต่างประเทศ ซึ่งมีความสำคัญต่อชุมชนอันคับแครง มีบทบรรณาธิการที่จะเสนอแนวคิดหรือข้อเท็จจริงแก่ผู้อ่าน หนังสือพิมพ์ที่ดีย่อมอยู่ในระดับเดียวกับประชาชน หรือสูงกว่าประชาชนเล็กน้อย^๒ เพื่อเป็นการช่วยยกระดับการอ่านของประชาชนด้วย

ลักษณะของนักอ่านที่ดี

๑. อ่านหนังสือได้เร็ว ถูกต้อง และเข้าใจความหมายได้ทันที
๒. รู้จักค้นหาหนังสืออ่าน
๓. รู้จักการใช้ห้องสมุด เพื่อเป็นแนวทางนำไปสู่การหาหนังสืออ่าน
๔. มีสมาธิแน่วแน่ในการอ่าน ไม่ใจลอย
๕. รู้วิธีอ่านหนังสือที่ถูกต้อง
๖. รู้จักการจดบันทึกและข้อความเพื่อนำไปใช้ต่อไป
๗. เข้าใจศิลปะการแต่งหนังสือ ศิลปะการใช้ถ้อยคำ สำนวนโวหาร ทั้งร้อยแก้ว และร้อยกรอง
๘. มีวิจารณ์ภายในการตัดสินใจหาข้อเท็จจริงในหนังสือนั้น ๆ^๓

^๑Earl English and Clarence Hach, Scholastic Journalism, 6th ed. (Ames: Iowa State University Press, 1973), p. 3.

^๒เกษม ศิริสัมพันธ์, "เครื่องสื่อสารมวลชน," หน้า ๒๕๗.

^๓จรัสลักษณ์ บุณยะกาญจน, การอ่านและวิจารณ์หนังสือ, หน้า ๔.

ข้อบกพร่องในการอ่าน

ข้อบกพร่องในการอ่านซึ่งเป็นเหตุให้อ่านได้ช้านั้น ส่วนใหญ่ที่พบมักจะมีประกอบด้วย
สิ่งเหล่านี้ คือ

๑. ความที่จิตไม่สามารถจะทำความสัมพันธ์ (Associate) อย่างรวดเร็ว
ระหว่างคำที่อ่านกับความคิดที่เปรียบเทียบกันได้ (Words and Comparable Ideas)
๒. ต้องออกเสียงคำทุกคำ (Vocalization) ที่อ่าน
๓. มีการเคลื่อนไหวตามากเกินไปในบรรทัดหนึ่ง
๔. มีนิสัยชอบกวาดสายต้าย้อนกลับไปมาขณะอ่านเสมอ ๆ (Regression)

ข้อบกพร่องทั้ง ๔ ประการที่กล่าวมานั้น เป็นผลรวมของข้อบกพร่องหลาย ๆ
อย่างประกอบกัน เช่น ข้อบกพร่องในข้อ ๑ นั้น อาจจะเนื่องมาจากขาดความสนใจ
ขาดสมาธิ ไม่รู้จักฟังเสียงพยางค์ เป็นต้น แต่สำหรับในแง่ของการปรับปรุงการอ่าน เรา
จำเป็นต้องศึกษาถึงข้อบกพร่องส่วนย่อยต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการที่จะแก้ไขปรับปรุง
ได้ถูกต้อง

ข้อบกพร่องในการอ่านนั้นอาจจะแบ่งเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ ๒ ประเภท คือ

๑. ข้อบกพร่องในด้านกลไกของการอ่าน (Mechanic of Reading)
๒. ข้อบกพร่องในด้านจิตวิทยาของการอ่าน (Psychology of Reading)

ข้อบกพร่องในด้านกลไกของการอ่าน

ข้อบกพร่องในด้านกลไกของการอ่านนี้ มีสาเหตุใหญ่เนื่องมาจากการฝึกฝน
การอ่านอย่างผิดวิธีมาแต่แรกตั้งแต่เด็ก ๆ คือการอ่านในสมัยเด็ก เรามักจะหัดอ่านเป็น
คำ ๆ ทำให้การอ่านดำเนินไปอย่างเชื่องช้า และบางคนยังมีการเอานิ้วมือชี้ไปตามตัวอักษร
ขณะอ่านเสียอีก ซึ่งการกระทำเหล่านี้จะคิดตัวเป็นนิสัยมาจนโต มีผู้ใหญ่จำนวนมากที่ผ่าน
พ้นวัยเด็กมาแล้ว ก็ยังไม่ได้มีวิธีอ่านที่ก้าวหน้าไปทันวิธีการแบบเด็ก ๆ นั้นเลย ในการ
ปรับปรุงการอ่านจะต้องขจัดนิสัยการอ่านที่เลวและปลูกฝังนิสัยการอ่านที่ดีเข้าแทนที่ วิธีการ
เหล่านี้จะต้องได้รับการแก้ไขและขัดเกลา เพื่อให้ได้ประสิทธิภาพอย่างแท้จริง การแก้ไข
เหล่านี้เกือบจะไม่ใช้การฝึกฝน แต่เป็นเรื่องของการศึกษาริธีอ่านเสียใหม่ เป็นเรื่องของ

การที่จะต้องทราบว่าจะอะไรเป็นวิธีการที่ผิด และจะแก้ไขได้อย่างไร และหลังจากนั้นจึงจะเป็นการฝึกฝนวิธีที่ถูกต้องให้ชำนาญต่อไป

ข้อบกพร่องในด้านกลไกของการอ่านนั้น ได้แก่ สิ่งต่อไปนี้ คือ

๑. จำนวนครั้งของการเพ่งมอง หรือการเพ่งสายตา (Fixation) ต่อบรรทัด มากเกินไป ข้อบกพร่องนี้เนื่องมาจากนิสัยการอ่านที่ละตัวซึ่งติดมาแต่เด็ก ทำให้ความเร็วในการอ่านต่ำลงเพราะต้องเสียเวลาหยุดมากครั้งต่อบรรทัด และเป็นการใช้สายตาด้วยประสิทธิภาพต่ำกว่าที่ควร เพราะนับวันตาของคนเราสามารถจะมองเห็นและรับรู้ตัวหนังสือได้มากกว่า ๑ ตัว ในการมองครั้งหนึ่ง ผู้อ่านที่มีประสิทธิภาพยอดเยี่ยมเป็นพิเศษ อาจจะสามารถอ่านหนังสือโดยมีการเพ่งมอง (Fixation) เพียง ๑ ครั้งต่อ ๑ บรรทัด แต่สำหรับในกรณีธรรมดาแล้ว มีการเพ่งมองเพียง ๓-๔ ครั้งต่อ ๑ บรรทัด ก็นับว่ามีประสิทธิภาพอย่างดีแล้ว ซึ่งผู้ที่อ่านอย่างไม่มีประสิทธิภาพอาจหยุดถึง ๗-๘ ครั้งต่อบรรทัด ทั้งนี้กล่าวโดยเฉลี่ยสำหรับหนังสือที่มีขนาดธรรมดาไม่ใช่เล่มใหญ่หรือเล็กเกินไป แต่สำหรับการวัดในด้านหลักวิชาแล้ว เราคิดเป็นการเพ่งมองต่อจำนวนคำซึ่งปกติเราใช้ข้อ ๑๐๐ คำ^๑

๒. ใช้เวลาสำหรับการเพ่งมองครั้งหนึ่งมากเกินไป หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่ง คือ มีช่วงระหว่างการเพ่งมอง (Duration of Fixation) นานเกินไป ผู้ที่อ่านหนังสือคล่องต้องการเวลาน้อยกว่า ๒ วินาที สำหรับการเพ่งมองครั้งหนึ่ง (เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า Fixation pause) แต่ผู้อ่านที่ไม่คล่องอาจใช้เวลามากกว่านี้ ๓-๔ เท่า เนื่องจากเวลาประมาณร้อยละ ๔๔ ของเวลาที่ใช้ในการอ่านทั้งหมดใช้ไปในช่วงระหว่างการเพ่งมอง^๒ ฉะนั้นการจำตัวหนังสือได้อย่างรวดเร็ว (Quick Recognition) เป็นเรื่องสำคัญในการปรับปรุงทักษะในการอ่าน

^๑M. E. Broom et al., Effective Reading Instruction (New York: McGraw-Hill Book Co., 1942), p. 23.

^๒H. T. Fillmer, "Reading," Encyclopedia Americana, 23 (1978): 253.

๓. ช่วงความกว้างของการมองเห็น (Span of Vision) แคน ข้อบกพร่องประการนี้เป็นข้อบกพร่องที่สัมพันธ์กับข้อบกพร่องประการที่ ๑ คือ ถ้าช่วงการมองเห็นของตา (Eye Span) แคน ก็มีการเพ่งมองมากครั้งในบรรทัดหนึ่ง แต่ถ้าช่วงการมองเห็นของตากว้างก็จะมีการเพ่งมองน้อยครั้งสำหรับผู้ผู้อ่านแล้วมักจะอ่านเพียง ๑ คำ หรือส่วนของคำต่อการเพ่งมอง ๑ ครั้ง ส่วนผู้ที่อ่านดีการเพ่งมอง ๑ ครั้ง อาจอ่านได้ทีละ ๓-๖ คำ และผู้ที่อ่านได้อย่างดีมากอาจอ่านทั้งวลีหรือประโยคต่อการเพ่งมอง ๑ ครั้ง

๔. อ่านโดยมีการมองย้อนกลับไปมา (Regression) การมองย้อนกลับไปมาเป็นผลของนิสัยในการอ่านที่เลว ซึ่งติดตัวมาแต่การหัดอ่านเมื่อเด็ก ๆ ซึ่งมันจะเป็นผลให้เสียเวลาในการอ่านมาก นอกจากนั้นยังเป็นผลกระทบกระเทือนต่อความเข้าใจอีกด้วย เพราะการมองย้อนกลับไปมาแต่ละครั้งจะทำให้การสืบเนื่องของความคิด (Flow of Thought) และขั้นกับข้อคิด (Sequence of Ideas) ชงักลง

ข้อบกพร่องในด้านจิตวิทยาของการอ่าน

สำหรับข้อบกพร่องในด้านนี้มีสาเหตุมาจากหลายทางซึ่งอาจจะ เป็นผลสืบเนื่องมาจากการฝึกฝนเมื่อวัยเด็ก หรืออาจจะ เป็นภาวะและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน หรือสภาพจิตใจของผู้อ่านเอง ซึ่งการแก้ไขบางประการก็อาจทำได้ด้วยการฝึกฝนและใช้เครื่องมือบางอย่างช่วย แต่บางประการก็ขึ้นอยู่กับความตั้งใจและกำลังใจของผู้อ่านในการที่จะปรับปรุงการอ่านของตนให้ดีขึ้นเองโดยไม่มีทางฝึกฝน ข้อบกพร่องต่าง ๆ ในด้านนี้ก็มีหลายประการ แต่ที่น่าจะนำมากล่าวในที่นี้ก็จะกล่าวแต่เพียงข้อบกพร่องใหญ่ ๆ ที่สำคัญที่พบมากและเป็นสาเหตุที่ทำให้ประสิทธิภาพในการอ่านลดลง สมควรที่จะปรับปรุงแก้ไข ซึ่งได้ดังต่อไปนี้

๑. อ่านโดยมีการเปล่งเสียง (Vocalization) การเปล่งเสียงนี้เป็นอุปสรรคอันใหญ่ที่สุดต่อประสิทธิภาพในการอ่าน และเป็นการยากที่สุดในการที่จะเอาชนะ คำว่า Vocalization นี้มีความกว้างขวาง ไปได้หมายถึง การอ่านออกเสียงออกมาจริง ๆ อย่างเดียว เราหมายรวมการเคลื่อนไหวริมฝีปากหรือหลอดลมขณะอ่าน หรือการอ่านออกเสียงภายในใจ หรือมีความรู้สึกว่าได้ยินคำอยู่ภายในใจเมื่อเราอ่านโดยมีการเปล่งเสียงนี้ เป็นการยากเหลือเกินที่จะอ่านให้เกิน ๑๐๐ คำ ต่อนาทีได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าการเปล่งเสียง

ในแบบหายาบ ๆ เช่น เคลื่อนริมฝีปาก หลอดลม แล้วจะอ่านได้ช้ามาก เท่ากับความเร็วในการพูดคุยอย่างธรรมดาเท่านั้น เมื่อเราสามารถจะทำลายการเปล่งเสียงได้ และกลายเป็นนักอ่านในใจอย่างแท้จริงแล้ว เราก็จะสามารถเพิ่มอัตราเร็วของเราไปจนเต็มความสามารถได้

๒. ขาดความสนใจในเรื่องที่อ่าน ถ้าผู้อ่านมีความสนใจอย่างกว้างขวางในเนื้อเรื่องที่อ่านก็จะมีผลดีต่ออัตราเร็วในการอ่านมาก ในการอ่านจงพยายามคิดตามไปกับความคิดของผู้แต่ง การมองหาจุดที่ก่อให้เกิดความคิดใหม่ ๆ และความกระตือรือร้นในการที่จะอ่านอย่างรวดเร็วเป็นตัวประกอบที่มีอิทธิพลมากในการอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ

๓. รู้คำศัพท์ไม่พอ (Inadequate Vocabulary) การรู้ศัพท์ไม่พอมีผลกระทบกระเทือนต่อความเร็วในการอ่านอย่างยิ่ง เพราะถ้าเรารู้ศัพท์ไม่พอจะทำให้ประสิทธิภาพของการอ่านลดลง และทำให้เรามีกลไกในการอ่านแล้ว เช่น มีช่วงความกว้างของการมองเห็นแคบ มีค่าช่วงระหว่งการเพ่งมองสูง การมองย้อนกลับไปมานี้ และการเปล่งเสียง เหตุผลที่เป็นดังนี้ เพราะถ้าเราจะอ่านให้มีความเร็วสูงและความเข้าใจความถี่ถ้วน เราต้องมีการไหลของความคิดอย่างต่อเนื่องขณะอ่าน ตรวจจับที่เราเข้าใจศัพท์ทุกคำที่อ่าน ความคิดเราก็จะต่อเนื่อง แต่ถ้าเราเกิดว่าง (Blank) ต่อคำใดคำหนึ่ง ก็จะทำให้กระบวนการคิดหยุดชะงัก ทำให้กระเทือนต่อกระบวนการอ่าน ทำให้เราต้องพิจารณาคำนานกว่าปกติ อ่านช้าลง และอาจต้องอ่านย้อนเพื่อความเข้าใจ

๔. ขาดสมาธิ การขาดสมาธิจะมีผลกระทบกระเทือนต่อความเร็วเช่นกัน ถ้าผู้อ่านไม่มีความตั้งใจอย่างแท้จริงต่อสิ่งที่อ่าน จะเป็นกำลังผลักดันให้เกิดการอ่านย้อนกลับไปมาเพื่อที่จะรวบรวมความหมายของคำต่าง ๆ ที่ตกหล่นไปขณะที่จิตไปพะวงต่อเรื่องอื่น วิธีการอ่านย้อนกลับไปมานี้จะทำให้การอ่านช้าลง

นอกจากข้อบกพร่องประการต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว ยังมีองค์ประกอบอื่น ๆ อีกหลายประการที่มีผลต่อการอ่าน เช่น สภาวะทางกายภาพของผู้อ่าน ได้แก่ ข้อบกพร่องทางกาย สมรรถภาพ นัยน์ตาพิการ ฯลฯ หรือแสงสว่างไม่พอ ลักษณะของตัวพิมพ์ไม่เหมาะสมแก่การอ่าน นับเป็นองค์ประกอบปลีกย่อย จึงจะไม่ขอกล่าวไว้ในที่นี้

การกำจัดข้อบกพร่องในการอ่าน

ในการกำจัดข้อบกพร่องในการอ่าน มีองค์ประกอบที่สำคัญ ๔ ประการ ดังนี้ คือ

๑. ขยายช่วงของการจำ (Span of Recognition)
  ๒. เพิ่มความเร็วและความแม่นยำของการจำ (Speed and Accuracy of Recognition)
  ๓. ฝึกความสม่ำเสมอของการเคลื่อนไหวดวงตา (The Regularity of Eye movement)
  ๔. ขจัดการอ่านย้อนกลับไปมา (Elimination of Regression)
  ๕. ฝึกอ่านโดยไม่ออกเสียง (Freedom from Vocalization)
- ซึ่งองค์ประกอบทั้งห้านี้ ถ้าปรับปรุงให้ดีขึ้นก็จะกำจัดข้อบกพร่องทั้งหลายที่กล่าวมาแล้วให้หมดไปได้

หนังสือพิมพ์กับการศึกษา

หนังสือพิมพ์มีบทบาทในการให้การศึกษาและความรู้เกี่ยวกับสังคมทุก ๆ ด้าน เพราะหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ คือให้แสงสว่าง ให้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง ส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าทางทวีปัญญา ช่วยการศึกษาและปลูกฝังวัฒนธรรมอันดีแก่ประชาชน จึงเปรียบประหนึ่งสถานศึกษาของผู้ใหญ่และเด็กรวมกัน เมื่อตัวอักษรปรากฏบนหน้าหนังสือพิมพ์ว่าอย่างไร นั้นหมายความว่าประชาชนล้วนแต่ได้รับรู้ข้อความนั้น และเรื่องนั้นตามสภาพของเรื่อง และรับรู้ด้วยการเชื่อว่าถูกต้องไว้ก่อน^๑ หนังสือพิมพ์เป็นเครื่องวัดได้ว่าชุมชนใดมีการศึกษาถึงขนาดพอสมควรหรือไม่ องค์การศึกษาวិทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (Unesco) แห่งประเทศไทยทำสถิติไว้ว่า ในประชากร ๑๐๐ คน ถ้ามีวิทย์ทั้ง ๓ เครื่อง มีที่นั่งดูภาพยนตร์ ๒ ที่ และมีหนังสือพิมพ์อ่าน ๔ ฉบับ แสดงว่าชุมชนนั้นมีการศึกษา

^๑อุทธรณ์ พลกุล, "หนังสือพิมพ์กับประชาชน," ใน มหานชนทัศนะ (กรุงเทพมหานคร: กลุ่มวิชาการเพื่อประชาชน, ๒๕๑๗), หน้า ๑๑๕-๑๑๖.

ศพอสมควร^๑ ทั้งนี้เพราะการศึกษาไม่ได้หมายถึงการศึกษาริชาการต่าง ๆ ตามหลักสูตรในชั้นเรียนเท่านั้น แต่หมายถึงการเรียนรู้จากประสบการณ์ต่าง ๆ ด้วยการอ่านหนังสือพิมพ์ ฟังวิทยุ ชมโทรทัศน์ ชมภาพยนตร์ สื่อมวลชนต่าง ๆ เหล่านี้ สามารถจะนำเรื่องราวต่าง ๆ ไปสู่บุคคลเป็นจำนวนมากได้ แม้ว่าบุคคลเหล่านั้นจะแยกกันอยู่ในสถานที่ต่าง ๆ กันก็ตาม จึงนับได้ว่าสื่อมวลชนมีความสำคัญต่อการศึกษามาก เพราะช่วยเหลือเผยแพร่ข่าวสารความรู้ ทัศนคติ และวัฒนธรรม แก่มวลชนได้รวดเร็ว ในบรรดาสื่อมวลชนเหล่านี้ เอ็ดวิน เอ็มเมอร์รี่ (Edwin Emery) กล่าวไว้ว่า หนังสือพิมพ์มีบทบาทและอิทธิพลต่อการศึกษามากที่สุด บทความและสารคดีในหนังสือพิมพ์มักจะมีเนื้อหาครอบคลุมหลายวิชา เช่น การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ซึ่งผู้อ่านสามารถเลือกอ่านเองตามต้องการ^๒

หนังสือพิมพ์มีบทบาทในการศึกษาคือเป็นอุปกรณ์ และคู่มือในการสอนได้หลายวิชา จากผลการวิจัยของ ศีรณา ทองเสวต เรื่อง "ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาสาขาสังคมศาสตร์เกี่ยวกับบทบาทของหนังสือพิมพ์ที่มีต่อการศึกษา" ปรากฏว่า อาจารย์และนักศึกษามีความเห็นว่ หนังสือพิมพ์มีประโยชน์ต่อการเรียน การสอน และการดำเนินชีวิตประจำวัน^๓ และโสภภาพรรณ นามวงศ์ ก็ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การใช้หนังสือพิมพ์รายวันเป็นอุปกรณ์การสอนของครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและธนบุรี" ปรากฏผลว่า วิชาภาษาไทย หนังสือพิมพ์สามารถใช้ฝึกทักษะในการอ่าน การย่อความ ใช้ศึกษาแบบอย่างของการเขียนลักษณะต่าง ๆ ทั้งแบบที่ดีและไม่ดี ทักษะในการพูด เช่น การอภิปรายข่าวหรือ

^๑โสภภาพรรณ บุญสะอาด, ประวัติหนังสือพิมพ์ในประเทศไทย (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บรรณกิจเทรดดิ้ง, ๒๕๑๗), หน้า ๑๔๒-๑๔๓.

^๒Edwin Emery, Phillip H. Ault, and Warren K. Agree, Introduction to Mass Communications, 2d ed. (New York: Dodd, Meed & Co., 1968), p. 174.

^๓ศีรณา ทองเสวต, "ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาสาขาสังคมศาสตร์เกี่ยวกับบทบาทของหนังสือพิมพ์ที่มีต่อการศึกษา" หน้า ๒๔.

บทความวิชาสังคมศึกษา ใช้เนื้อความบางตอนมาประกอบการสอนในวิชาประวัติศาสตร์ ประวัติบุคคลสำคัญ ลักษณะทางภูมิศาสตร์ ฯลฯ และการฝึกให้นักเรียนรายงานเหตุการณ์ประจำวัน เป็นต้น^๑

บทบาทสำคัญของหนังสือพิมพ์รายวันในด้านการศึกษาประการหนึ่งคือ เป็นผู้บันทึกเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งที่เป็นเหตุการณ์ของท้องถิ่นของประเทศ และของโลก เมื่อเวลาผ่านไป แล้วสิ่งซึ่งหนังสือพิมพ์บันทึกไว้ เหล่านี้จะเป็นหลักฐานอ้างอิงทางด้านประวัติศาสตร์ได้อย่างดีที่สุด ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องในการ เขียนประวัติศาสตร์จะ เห็นความสำคัญของหนังสือพิมพ์มาก^๒

เจมส์ ฟอร์ด โรดส์ (James Ford Rhodes) นักประวัติศาสตร์ชั้นนำของอเมริกา ในศตวรรษที่ ๑๙-๒๐ ได้พิสูจน์ให้เห็นถึงคุณค่าของหนังสือพิมพ์ในฐานะ เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เขาได้ศึกษาประวัติศาสตร์ก่อนสงครามกลางเมือง และอ้างถึงหนังสือพิมพ์ว่า ถ้าไม่ได้อาศัยเรื่องในหนังสือพิมพ์มาประกอบแล้ว จะไม่มีใครเข้าใจประวัติศาสตร์ในตอนนั้น เลย และจากหนังสือพิมพ์นี้เอง เขาได้หลักฐานมากมาย ซึ่งไม่อาจหาได้จากที่อื่น เช่น เหตุใด เวบสเตอร์ (Webster) จึงไม่ได้รับแต่งตั้งเป็นประธานพรรควิด (Whig) ในปี ค.ศ. ๑๘๕๒ และเหตุใด วินฟิลด์ สก๊อตต์ (Winfield Scott) จึงได้รับแต่งตั้งเป็นหัวหน้าพรรคแทน เรื่องเหล่านี้เขาพบในหนังสือพิมพ์บอสตัน คูเรียร์ (Boston Courier) ซึ่งเขียนโดยผู้แทนคนหนึ่งของรัฐแมสซาชูเซต (Massachusetts) เป็นต้น^๓

^๑โสภภาพรรณ นามวงศ์, "การใช้หนังสือพิมพ์รายวันเป็นอุปกรณ์การสอนของครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดพระนครและธนบุรี" หน้า ๒๐

^๒James Moran, "The Value of Newspapers and Periodicals," in Progress in Library Science. ed. Robert L. Collison (London: Butterworth & Co., 1966), p. 145.

^๓Bernard Wax, "Newspaper Collections and History," Library Trends 13 (October 1964), pp. 256-257.

นอกจากนี้ การจัดการศึกษานอกระบบ กองการศึกษาผู้ใหญ่ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้เล็งเห็นความสำคัญและคุณประโยชน์ของหนังสือพิมพ์รายวัน จึงได้ดำเนินการจัดตั้งที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน เพื่อให้ชาวบ้านที่อยู่ห่างไกลได้มีโอกาสศึกษาไม่ลืมหนังสือ และในขณะเดียวกันเป็นการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านได้อย่างดี^๑ ดังนั้นหนังสือพิมพ์จึงมีคุณค่าและมีความสำคัญต่อการศึกษามาก โดยเฉพาะการศึกษาด้านประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจ และกวีการเมือง ซึ่ง แอนดรู ดี. ออสบอร์น (Andrew D. Osborn) ระบุว่า "โดยเฉพาะในบริการตอบคำถามหนังสือพิมพ์รายวันจะเป็นหลักฐานเบื้องต้นในการให้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าในห้องสมุดทุกประเภท"^๒ และมากาเรต ฮัทชินส์ (Margaret Hutchins) บรรณารักษ์บริการตอบคำถามผู้มีชื่อเสียงมากคนหนึ่ง ได้กล่าวถึงความสำคัญของหนังสือพิมพ์อย่างน่าสนใจตอนหนึ่งว่า "ไม่มีข้อโต้แย้งถกเถียงกันต่อไปอีกแล้วว่าหนังสือพิมพ์มีความสำคัญต่องานด้านบริการตอบคำถามอย่างไร นับตั้งแต่เด็กมาจนถึงผู้ใหญ่รุ่นปัจจุบัน ทุกคนจำเป็นต้องอ่านและใช้ประโยชน์ในทางการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือพิมพ์มากกว่าจากหนังสือเล่ม"^๓

องค์การยูเนสโก (Unesco) ได้สรุปบทบาทของหนังสือพิมพ์ต่อการศึกษาไว้ดังนี้

๑. หนังสือพิมพ์เป็นสื่อมวลชนที่ใช้ได้ดีที่สุดในการให้การศึกษาแก่มวลชน
๒. หนังสือพิมพ์ในสังคมประชาธิปไตยจะมีเสรีภาพในการสะท้อนความคิดเห็น

นานาชนิด

^๑กรมสามัญศึกษา, "ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน พ.ศ. ๒๕๑๕," ใน ระเบียบและคำสั่งเกี่ยวกับงานการศึกษาผู้ใหญ่ (พระนคร: กรมสามัญศึกษา, ม.ป.ป.), หน้า ๒๔๕ (ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นกรมการศึกษานอกโรงเรียน)

^๒Andrew D. Osborn, Serial Publication; Their Place and Treatment in Libraries (Chicago: American Library Association, 1955), p. 9.

^๓Margaret Hutchins, Introduction to Reference Work (Chicago: American Library Association, 1944), p. 103.

๓. หนังสือพิมพ์จะรักษาวัฒนธรรมและวรรณกรรมของชาติ^๑

นับว่าหนังสือพิมพ์รายวันเป็นสื่อมวลชนที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการให้การศึกษา ทั้งในและนอกระบบโรงเรียน แซมูเอล เบคคอฟ (Samuel Beckoff) จึงได้เสนอหลักการอ่านหนังสือพิมพ์ที่จะทำให้ผู้อ่านได้รับประโยชน์จากการอ่านมากที่สุด ดังนี้

๑. พยายามหาเวลาอ่านหนังสือพิมพ์ทุกวัน
๒. เลือกอ่านหนังสือพิมพ์ฉบับที่ดีที่สุด ซึ่งได้แก่ หนังสือพิมพ์ที่เสนอข่าวยุติธรรม แม่นอน และละเอียดละออ หน้าบรรณาธิการควรอย่างยิ่งที่ต้องอ่าน
๓. เลือกอ่านเรื่องที่มีคุณค่า อย่าเลือกอ่านเฉพาะเรื่องราวที่สนใจเพียงอย่างเดียว
๔. ข่าวหรือคอลัมน์ใดที่เห็นว่าสำคัญและน่าสนใจควรอุทิศเวลาอ่านให้มากกว่าเรื่องราวที่สำคัญและน่าสนใจรองลงมา
๕. อ่านอย่างระมัดระวังและพิถีพิถัน เพราะหามีวิจารณ์ญาณและเหตุผลโดยเฉพาะ เรื่องราวที่เกี่ยวกับการทำผิดกฎหมาย และนโยบายการเมืองอย่าด่วนเชื่อข่าวโฆษณาชวนเชื่อ ทุกกรณี
๖. วางตัวเป็นกลางไม่ลำเอียงใด ๆ
๗. ควรติดตามอ่านข่าวสังคมให้ต่อเนื่องกัน เพื่อจะได้มีความเข้าใจในเรื่องนั้น ๆ ตียิ่งขึ้น
๘. ไม่ควรเชื่อข่าวโฆษณาทั้งหมดโดยสิ้นเชิง พยายามตรวจสอบข้อเท็จจริงจากหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น ๆ หรือจากสื่อมวลชนประเภทอื่นบ้างในบางโอกาส^๒

---

^๑UNESCO, "Learning Never Ends," Proceedings of the Second International Seminar on Workers and Adult Education, Israel, 1-20 December 1964, pp. 185-186.

^๒Samuel Beckoff, Newspapers, (Oxford Communication Arts Series, Department of English Long Island City High School, New York: New York City Oxford Book, 1965), pp. 6-10.

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าในสังคมปัจจุบันนี้ หนังสือพิมพ์ได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับสังคมอย่างมาก หนังสือพิมพ์ถือเป็นผู้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา เพราะเป็นสื่อที่ชุมชนรู้และเข้าใจเรื่องราวสำคัญต่าง ๆ เป็นการเพิ่มพูนสติปัญญา และบุคคลที่รักความก้าวหน้า ย่อมแสวงหาความรู้ต่าง ๆ จากการอ่านหนังสือพิมพ์ ซึ่งนับเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวัน โดยทั่ว ๆ ไปแล้ว หนังสือพิมพ์จะให้ประโยชน์ทางด้านการศึกษาวิชาการต่าง ๆ ดังนี้คือ

๑. ช่วยให้เกิดความรู้กว้างขวางทันต่อเหตุการณ์ของโลก ตลอดจนข่าวการเมืองและการปกครองภายในประเทศ ซึ่งมีเรื่องเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลทำให้ทราบเกี่ยวกับการตัดสินใจของรัฐบาลและปัญหาต่าง ๆ

๒. ข่าวเรื่องราวสารคดีซึ่งบางครั้งจะให้รายละเอียดปลีกย่อยในหนังสือพิมพ์มากกว่าในตำราเรียนหรือบางครั้งอาจจะมีประวัติ หรือเรื่องราวของบุคคลสำคัญต่าง ๆ ทั่วโลกลงในหนังสือพิมพ์ก่อน แต่ยังไม่ตีพิมพ์เป็นหนังสือเล่มออกสู่ตลาดหนังสือ

๓. เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและหนังสือพิมพ์บันทึกข่าวหรือเรื่องราว นั้นไว้ต่อมาภายหลังเหตุการณ์นั้นก็กลายเป็นประวัติศาสตร์ เราสามารถเก็บหนังสือพิมพ์ไว้เป็นหลักฐานอ้างอิงได้ หนังสือพิมพ์เก่าช่วยในการสอนประวัติศาสตร์ได้อีกทางหนึ่ง

๔. ข่าวอาชญากรรมเป็นตัวอย่างที่ดีในการอบรมสั่งสอน เกี่ยวกับศีลธรรม คุณธรรม และความประพฤติอันเป็นประโยชน์แก่การศึกษาถึงพฤติกรรมของคนในสังคม เป็นส่วนของการศึกษาด้านจิตวิทยา และสังคมวิทยา

๕. หนังสือพิมพ์นำมาใช้ เป็นอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนในห้องเรียนได้โดยตรงในวิชาต่าง ๆ โดยเฉพาะในวิชาภาษาไทยและสังคมวิทยา

๖. หนังสือพิมพ์ช่วยแพร่ข่าวเกี่ยวกับการศึกษาให้รวดเร็วยิ่งขึ้น เช่น ประกาศผลการสอบไล่ ประกาศรับนักเรียนเข้าเรียนในระดับชั้นต่าง ๆ ประกาศทุนการศึกษา ข่าวเหล่านี้จะรู้ได้ทั่วถึงในเวลาอันรวดเร็วจากหนังสือพิมพ์รายวัน

๗. ช่วยแนะแนวอาชีพแก่นักศึกษา